

ZPRÁVA O ČINNOSTI NÁRODNÍHO POZEMKOVÉHO SPOLKU za období od Výročního setkání pozemkových spolků 2017 ve Vlašimi

1. Rada Národního pozemkového spolku

Rada NPS pracovala v uplynulém období ve složení Pavel Bureš (Národní památkový ústav), Jiří Francek (Nadace Partnerství), Václav Izák (ÚVR ČSOP), Miroslav Janík (Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu a památky Valašskoklobucka), Martin Klaudys (Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka), Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria), Jaromír Maštera (Pozemkový spolek Mokřady), Jiří Rous (ÚVR ČSOP), Jitka Říhová (Pozemkový spolek Čertoryje), Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí), Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s.p.) a Vlastislav Vlačiha (Pozemkový spolek Launensia – předseda Rady NPS). Jako stálý host se jednání účastnil i zástupce Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (Barbora Čepelová). Rada se sešla od minulého Výročního shromáždění pětkrát. V mezidobí mezi jednáními komunikuje Rada NPS po mailu. Zápisy z jednání byly rozeslány všem akreditovaným pozemkovým spolkům.

2. Akreditace pozemkových spolků

V období od minulého výročního shromáždění pozemkových spolků byly nově akreditovány 3 pozemkové spolky – ještě v roce 2017 PS Kynšpersko a v roce 2018 PS Arion a PS Východní Polabí.

Akreditace byla v roce 2017 prodloužena 55 pozemkovým spolkům, 3 pozemkové spolky nesplnily podmínky pro prodloužení akreditace (PS Mantis, PS Polabí a PS Veronica). K 1. 1. 2018 tedy bylo akreditováno 60 pozemkových spolků, z toho 20 při subjektech mimo ČSOP. Vzhledem k rekonstrukci databáze na přelomu roku nelze přesně vyčíslit, o jakou rozlohu pozemků se tou dobou starali.

Akreditační poplatek v roce 2017 byl 1000 Kč, ve stejné výši zůstává i v roce 2018. O odpuštění akreditačního poplatku z důvodu minimálních až nulových příjmů požádaly v roce 2017 čtyři pozemkové spolky – PS Kladensko, PS Květokras, PS Sázava a PS Sorbus; všem žádostem bylo vyhověno.

Na akreditaci pozemkového spolku byla vázaná (stejně jako v předešlých letech) možnost opakovaného čerpání finančních prostředků v rámci výběrového řízení na podporu rozvoje pozemkových spolků (viz bod 4), možnost požádat o výkup pozemků v rámci kampaně Místo pro přírodu (viz bod 6), pojištění (u spolků mimo ČSOP; u organizací ČSOP není vázáno na akreditaci – viz bod 3), bezplatná právní a další odborná pomoc (viz bod 3), informační servis (viz bod 3), bezplatná účast až dvou členů na Výročním shromáždění pozemkových spolků a zvýhodnění pozemkospolkových aktivit v rámci výběrového řízení ČSOP Ochrana biodiverzity (díky zahrnutí mezi bodově ohodnocené priority poměrně výrazné – samozřejmě při podání kvalitního projektu).

3. Servis pozemkovým spolkům

Akreditovaným pozemkovým spolkům jsou rozesílány mailem informace o grantových řízeních a dalších možnostech získání finančních prostředků, o seminářích, konferencích a dalších zdrojích informací, o možnostech čerpání akreditačních výhod (viz bod 2), metodické materiály a další zajímavé informace; během uplynulého období bylo takovýchto mailů zasláno cca 25.

Právní poradenství v roce 2017 zajišťovala především Mgr. Dominika Kovaříková, v některých případech též Mgr. Alena Hájková.

Kancelář ÚVR ČSOP zajišťuje poradenství v řadě dalších otázek (buď přímo pracovníky kanceláře, nebo zprostředkováním s dalšími odborníky). Toto poradenství je pozemkovými spolky hojně využíváno. Koordinátoři programu řešili individuální požadavky či problémy pozemkových spolků telefonicky, mailem a v případě potřeby i osobní návštěvou. V uplynulém období šlo mimo jiné o podmínky různých grantových programů, zprostředkování kontaktů, vhodnost různých typů smluv, problémy s finančním úřadem či konzultace vhodnosti dalšího postupu při ochraně lokality či jednání s partnery.

Trvá plošné pojištění zodpovědnosti za škody vůči třetím osobám pro všechny akreditované pozemkové spolky i možnost připojení se ke společnému pojištění majetku.

Akreditovaným pozemkovým spolkům mimo ČSOP je zasílán časopis Krása našeho domova (členové ČSOP ho dostávají v rámci členských výhod). V listopadu 2017 byl všem akreditovaným pozemkovým spolkům rozeslán balík, obsahující především metodické publikace darované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

Pozemkovým spolkům jsou k dispozici v minulosti vydané informační brožury (obecné představení pozemkových spolků, ochrana mokřadů, ochrana stepí, lokality vykoupené v rámci kampaně Místo pro přírodu) stejně jako putovní výstava o pozemkových spolcích (tři roll-upy).

Novým nástrojem (nejen) pro potřebu pozemkových spolků jsou webové stránky www.vikendproprrodu.cz. Tento portál, který jel v roce 2017 ve zkušebním provozu, by se chtěl v budoucnosti stát mostem mezi těmi, kteří potřebují pomoc s prací na lokalitách, a těmi, kteří takovou pomoc nabízejí.

4. Finanční podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků

Otevřené výběrové řízení „Podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků“, financované tradičně z grantu Ministerstva životního prostředí, proběhlo v roce 2017 ve dvou kolech. Celkem bylo podáno 38 projektů rozvojových. Podpořeno bylo 32 projektů, byť některé v krácené podobě. V prvním kole bylo veškeré krácení, případně nepodpora projektů z věcných důvodů, ve druhém kole bylo z důvodu nedostatku finančních prostředků preferováno jednání s vlastníky, fundarising a zpracování ochrannářských plánů. Celkem byla mezi projekty rozdělena částka 1.330.000 Kč. Anotace jednotlivých projektů jsou zveřejněny na webových stránkách pozemkovespolky.csop.cz.

V rámci realizovaných projektů byla získána vlastnická práva k 4,30 ha přírodně hodnotných pozemků, nově bylo uzavřeno 43 nájemních, výpůjčních či pachtovních smluv na 86,62 ha pozemků, 7 dohod s vlastníky na 34,15 ha a získáno 39 souhlasů s péčí na 169,84 ha, obnoveno bylo 80 smluv, dohod a souhlasů na celkem 226,06 ha přírodně cenných pozemků. Celkem tedy byly získány či obnoveny vztahy k 520,97 ha přírodně hodnotných pozemků na 138 lokalitách. Dále byly zpracovány 2 ochrannářské plány, byla vypracován jeden báňskoznalecký posudek, jeden rozbor kvality vody na pozemkospolkové lokalitě a jeden manipulační a provozní řád na rybník ve vlastnictví pozemkového spolku. 4 pozemkové spolky mohly díky podpoře rozvinout aktivní fundraising směrem k drobným dárcům či firemním sponzorům (získáno prozatím 174.000 Kč a materiální podpora) a 6 pozemkovým spolkům pomohl získat finanční prostředky díky přípravě podkladů pro projekty podávané do různých grantových či výběrových řízení (OPŽP, PPK, POPFK, kraje, obce; celkem 57 projektů, díky nimž získáno 5.266.469 korun). 19 pozemkovým spolkům projekty pomohly zajistit management a správu zájmových lokalit prostřednictvím nezbytného dovybavení nářadím či mechanizací. 9 pozemkovým spolkům projekt pomohl zapojit do péče o lokality dobrovolníky (75 akcí, 1533 dobrovolníků). V rámci realizace projektů byl také vyroben 1 informační roll-up, v terénu instalována 1 informační

tabule, byly vytvořeny 3 nové webové prezentace pozemkových spolků a uspořádáno bylo 10 akcí pro veřejnost (účast cca 600 lidí).

V roce 2018 bylo podáno 32 projektů, z toho 31 rozvojových a 1 pilotní. K podpoře bylo doporučeno 25 projektů (některé s kráceným rozpočtem). Zároveň bylo doporučeno vyhlásit 2.kolo výběrového řízení.

5. Pozemkospolková databáze

Velkou část času zabrala v uplynulém období rekonstrukce pozemkospolkové databáze. Nová databáze byla vybudována na bázi platformy Kentico, realizaci zajišťuje Partnerství o.p.s.

Byly prodiskutovány všechny podněty, které zazněly na minulém Výročním shromáždění pozemkových spolků, některé aspekty byly konzultovány i s právníky (především otázka ochrany osobních dat), vzhledem k problémům, které způsobily velké časové zpoždění v přípravě nové databáze, však většina těchto vylepšení a doplnění nebyla zatím realizována. Každopádně databázi v rozsahu databáze minulé se podařilo spustit včetně převedení dat ze staré databáze, byť s určitými chybami, které jsou aktuálně řešeny. Prodlužování akreditací v roce 2018 již probíhá v novém prostředí.

6. Kampaň „Místo pro přírodu“

Kampaň pokračovala v obou dosavadních úrovních – na úrovni celostátní (v obecné rovině) a regionální (především pokračování dlouhodobé lokální kampaně PS KOSENKA „Zachraň les“ a velmi intenzivní kampaň Velkojaroměřského PS na výkup Zbytek).

V roce 2017 bylo na účet veřejné sbírky vybráno 2.092.976 Kč, v období 1.1. – 15.3. 2018 pak dalších 196 168 Kč. Vykoupit se podařilo 37 pozemků o celkové výměře 4,9971 ha, různě velké podíly na dalších 28 pozemcích o celkové výměře 2,1904 ha a dokoupit zbývající 1/2 podíl na pozemku o výměře 1,2734 ha. Výkupy proběhly na 7 lokalitách, z čehož 1 je nová.

S dárci kampaně je udržován průběžný kontakt – v uplynulém období byly třikrát rozeslány „Dárcovské listy“ (podrobné informace o nově vykoupených lokalitách, o činnosti na lokalitách již dříve vykoupených a stručně též další plány a záměry) s prosbou o další příspěvek, a uskutečnila se dvě setkání s dárci. Před koncem roku proběhla opět úspěšná kampaň „Daruj kousek přírody“.

Informace o kampani zájemci i nadále naleznou na stránkách www.mistoproprrodu.cz a na facebookovém profilu www.facebook.com/mistoproprrodu (v současné době 1578 příznivců), zprávy o průběhu kampaně vycházejí pravidelně v časopise Krása našeho domova (který dostávají i dárci od 1000 Kč). Bylo vydáno 10 tiskových zpráv; velkou odezvu měly zejména zprávy o nových objevech na lokalitách Bělá a U kapličky. K mezinárodnímu dni mokřadů byla zveřejněna fotogalerie o výkupech a vykoupených lokalitách na Aktuálně.cz. Reportáže o Místu pro přírodu se objevily též v České televizi v pořadu Chcete mě a na vlnách Českého rozhlasu Zlín. Velký článek k 15 letům Místa pro přírodu vyšel v časopise Naše příroda.

Nezbytnou činností s kampaní bezprostředně související je i správa vykoupených pozemků. Byť vlastní management i řada dalších aktivit leží na místních pozemkových spolcích, stále zůstává mnoho problémů, na jejichž řešení se musí Rada NPS, respektive koordinátoři programu podílet. Od vyjadřování k nejruznějším záměrům, lokalit se dotýkajících, po řešení různých sporů. Byly projednány a schváleny ochranné plány lokalit rybník V seči, U kapličky a Čtyřcítka.

7. Prezentace pozemkových spolků

Kromě aktivit, souvisejících s kampaní „Místo pro přírodu“ (viz bod 6), a aktivit jednotlivých pozemkových spolků byla činnost pozemkových spolků prezentována v časopise Krása našeho domova a Naše příroda. Pozemkové spolky byly prezentovány i na odborné konferenci Příroda ve městě (28.11. Olomouc; záznam na webu).

Průběžně jsou aktualizovány centrální webové stránky pozemkospolkového hnutí na adrese pozemkovespolky.csop.cz a facebookový profil pozemkových spolků (www.facebook.com/ pozemkovespolky – v současné době 493 příznivců), informace o pozemkových spolcích se objevují na webových stránkách a facebookovém profilu ČSOP.

Významnou propagací pozemkových spolků a jejich činnosti byl program Poznej a chraň. Šlo o cyklus seminářů, zaměřených především na učitele, vedoucí oddílů a další lidi pracující s „veřejností“, které proběhly ve všech krajích České republiky. Jedním z témat seminářů byly přímo pozemkové spolky, ale i další témata měla k aktivitám pozemkových spolků blízko (obnova a budování tůní, staré odrůdy ovocných dřevin...).

8. Zahraniční aktivity

V roce 2017 byl připravován ve spolupráci s italskými partnery (Le Gambiente + univerzity) projekt do programu LIFE na ochranu orchidejí. Iniciativa vzešla z Italské strany, naše role by byla především v rovině propagace a mezinárodní výměny zkušeností. Dle posledních informací projekt prošel bodovým hodnocením.

9. Personální zajištění programu

Personální zázemí „Národního pozemkového spolku“ tvoří Kancelář ÚVR ČSOP. Problematice pozemkových spolků se zde v uplynulém období věnovali především tři zaměstnanci – Jan Moravec (informační servis pozemkovým spolkům, finanční podpora pozemkovým spolkům, servis Radě NPS, výkupy pozemků, akreditace, právní otázky, propagace), Eva Vadászová (správa vykoupených pozemků, databáze pozemkových spolků, pojištění, mezinárodní aktivity, administrativa) a Martina Kišelová (komunikace s dárci, administrativní zázemí sbírky Místo pro přírodu). S dobíhající administrací projektů EHP fondů pomáhala Petra Milerová. Na chodu programu se v rámci svých pracovních náplní (účetnictví, korespondence...) podíleli i další zaměstnanci Kanceláře.

20. března 2018

Vlastislav Vlačíha

Předseda Rady Národního pozemkového spolku

Jan Moravec

Koordinátor programu